

чином, модель буде вдосконалена і наближена до реальних процесів в економіці.

Список використаних джерел

1. Савченко А.Г. Макроекономічна політика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.–К.: КНЕУ, 2002.–135 с.
2. Аналіз методології фінансового програмування МВФ і монетарних умов програми співпраці України та МВФ, підписаної 01.09.2016 р. Режим доступу: <http://optimacenter.org/research/analiz-metodologiji-finansovogo-programuvannja-mvf-i-monetarnyh-umov-programy-spivpratsi-ukrajiny-ta-mvf-pidpysanoji-01092016-r/>
3. Mussa, M. and M. Savastano, 1999, "The IMF Aproach to Economic Stabilization," NBER. Macroeconomics Annual 1999, (Cambridge, Mass: MIT Press).

Ланченко Є.О.

*к.е.н., доцент,
кафедра економіки праці
та соціального розвитку,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ

Під методологією дослідження прийнято розуміти вчення про організацію, методи, прийоми, способи й заходи пізнання невідомого, їх наукове узагальнення, що застосовуються в будь-якій науці. Вона допомагає усвідомити порядок проведення наукового пізнання об'єкта й предмета дослідження, застосування відповідних методів для виконання поставлених завдань наукового дослідження.

Дослідження розвитку господарської діяльності підприємств закритого ґрунту як особливого господарського суб'єкта аграрної економіки спрямовані на узагальнення, пошук, отримання й застосування нових знань про об'єкт і предмет НДР. Зокрема, це питання ефективності виробництва продукції закритого ґрунту: овочів, грибів і квітів, забезпечення раціональної зайнятості в галузі тощо. Особливо важливим при проведенні досліджень є вибір відповідних загальнонаукових і спеціальних методів, формування методичного інструментарію, наповнення й використання інформаційної бази даних та, власне, організація наукових пошуків.

Методологія дослідження охоплює: постановку проблеми; висунення гіпотез; збір фактів; визначення й застосування методів і методик дослідження; розробку концепції та перевірку її практикою; розробку теорії (продукування нових знань), що допоможе вирішити поставлену наукову проблему.

Розвиток науки починається від збору фактів, їх вивчення, дослідження й

систематизації, узагальнення й розкриття окремих закономірностей до формування логічної та чіткої системи наукових знань, яка дозволяє пояснити вже відомі факти, прогнозувати нові та запропонувати найкращий напрям розвитку. Актуальність наукових досліджень по даній темі, комплексність і тривалість проведення НДР передбачає необхідність їх періодизації на такі взаємоузгоджені етапи.

1) Визначення наукової проблеми виробництва продукції закритого ґрунту. Узимку й навесні ринок агропродовольчої продукції відчуває дефіцит продукції закритого ґрунту. Її виробляють сільські домогосподарства в плівкових і скляних теплицях і підприємства закритого ґрунту, або тепличні господарства. Діяльність підприємств закритого ґрунту спрямована на забезпечення свіжою плодоовочевою продукцією населення країни в міжсезонний період та зменшення сезонності найманої праці в аграрному секторі економіки й безробіття на селі, збільшення трудових доходів населення.

2) Обґрунтування теоретичних аспектів ефективності господарювання в агробізнесі. Забезпечення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції вимагає оптимального поєднання та взаємодії робочої сили, основних засобів, предметів праці й земельних ресурсів. Оскільки ефект буває економічним (збільшення виробництва продукції, прибутку тощо), соціальним (забезпечення зайнятості й трудових доходів населення, поліпшення умов праці, якості трудового життя), екологічним (збереження навколишнього життєвого середовища), інноваційним, то розрізняють економічну, соціальну, екологічну, інноваційну ефективність.

3) Розробка гіпотези ефективного розвитку підприємств закритого ґрунту. У підприємствах закритого ґрунту потрібно вести постійний контроль за витратами, дотримуватися маржинального підходу та оптимізувати їх, а в неспеціалізованих сільськогосподарських підприємствах потрібно диверсифікувати виробництво продукції та забезпечити зменшення сезонності праці в рослинницьких виробничих підрозділах. У нинішніх умовах розвитку національної аграрної економіки потрібно застосовувати енергоощадні технології в підприємствах закритого ґрунту для створення оптимального мікроклімату для росту й розвитку рослин у міжсезонний період.

4) Збір і обробка інформаційної бази стану виробництва продукції закритого ґрунту. Основною базою аналітичних даних про обсяги виробництва продукції закритого ґрунту, урожайність, вартісні показники реалізації продукції тощо слугувала статистична інформація на Інтернет-сторінці Держстату України, дані статистичного обліку по статистичній формі 50-сг сільськогосподарських підприємств за 2016 р. З 2017 р. дана форма статистичного обліку значно спрощена: у ній відсутні дані про площі й валовий збір продукції, кількість працівників тощо. В Україні в 2016 р. виробництвом продукції закритого ґрунту займалися 44 середньо- й великотоварні підприємства, з яких 25 – високоспеціалізовані. Останні виступають головним науковим “плацдармом” для

пошуку резервів підвищення ефективності виробництва продукції закритого ґрунту.

5) Застосування методів дослідження виробництва продукції закритого ґрунту в аграрному секторі економіки: статистико-економічний (ряди динаміки, групування, кореляційно-регресійний аналіз, зведення даних у таблиці та ін.); монографічний (вивчення передового досвіду виробництва продукції закритого ґрунту); системний підхід (визначення напрямів розвитку підприємств закритого ґрунту в контексті розвитку сільських територій); абстрактно-логічний (формулювання умовиводів, висновків, узагальнень тощо). Так, кращі показники ефективності простежуються в підприємствах закритого ґрунту, ніж у сільських домогосподарствах. Головними напрямками розвитку даного сегмента аграрної економіки є поширення кооперації дрібних виробників, збільшення кількості сімейних фермерських господарств. Для підвищення рентабельності продукції закритого ґрунту потрібно дотримуватися маржинального підходу в здійсненні виробничих витрат, поліпшити мотиваційний механізм в трудових колективах підприємств тощо.

6) Обґрунтування концептуальних напрямів ефективного розвитку підприємств закритого ґрунту. Головним соціальним аспектом ефективного виробництва продукції закритого ґрунту є зменшення сезонності праці й створення додаткових робочих місць для безробітних селян і самозайнятих в сільських домогосподарствах. Доведено, що на прийнятному рівні рентабельності можна виробляти дану продукцію в неспеціалізованих підприємствах, диверсифікувати їхнє виробництво продукції та забезпечити рівномірну зайнятість працівників галузі протягом року.

7) Апробація та узагальнення висновків і пропозицій ефективного виробництва продукції закритого ґрунту. На даному етапі передбачається обговорення результатів дослідження на засіданнях науково-практичних конференцій, виробничих нарадах у сільськогосподарських підприємствах, управліннях агропромислового розвитку при обл- і райдержадміністраціях. Матеріали досліджень упроваджені в навчальний процес при формуванні лекцій і практичних занять щодо обґрунтування напрямів поліпшення кон'юнктури ринку праці на селі та в сільському господарстві шляхом зменшення сезонності праці в галузі, а також забезпечення пропозиції свіжої овочевої й грибної продукції на агропродовольчому ринку країни тощо.

Висновки. Формування методології, конкретизація етапів і визначення методів дослідження стану виробництва агропродовольчої продукції закритого ґрунту як специфічного сегмента аграрної економіки забезпечили проведення економічно наукового дослідження й обґрунтування економічних і соціальних напрямів ефективного розвитку товаровиробників даної продукції. Аналіз господарської діяльності підприємств закритого ґрунту засвідчив про важливість управління виробничими витратами. На прийнятному рівні рентабельності можна виробляти продукцію закритого ґрунту в неспеціалізованих підприємствах і таким

чином диверсифікувати їхнє виробництво та забезпечити рівномірну зайнятість працівників сільського господарства протягом року.

Список використаних джерел

1. Єрмаков О.Ю. Погріщук Г.Б., Чорнодон В.І. Основи методології наукових економічних досліджень: навч. посіб. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 290 с.
2. Статистична інформація, експрес-випуски. Офіційна Інтернет-сторінка Держстату України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.03.2018).
3. Звіти про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств України (статистична форма № 50-сг) за 2016 р. Електронний ресурс. 1 електр. опт. диск (DVD-ROM).

*Латишева О.В.,
к.е.н., ст. викладач,
кафедра економіки підприємства,
Донбаська державна
машинобудівна академія
Антонова В. І.,
студентка 4-го курсу,
факультет економіки та менеджменту,
Донбаська державна
машинобудівна академія*

МОЖЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПЛАНУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Для забезпечення сталого розвитку підприємства необхідно встановити та підтримувати баланс між економічним розвитком і збереженням навколишнього середовища з дотриманням принципів соціальної справедливості, при цьому такий розвиток (табл. 1) передбачає постійні зміни, які «... спрямовані на підвищення сьогодення і майбутнього потенціалу підприємства, задоволення його потреб та досягнення стратегічних цілей» [1]. Для формування дійового механізму забезпечення сталого розвитку підприємства пропонується будувати його на основі використання моделювання бізнес-процесів (рис.1).

Функціонування механізму сталого розвитку, побудованого на основі використання принципів бізнес-аналізу, може бути представлено у вигляді наступного циклічно повторюваного алгоритму (рис. 1). Цей алгоритм (рис. 1)